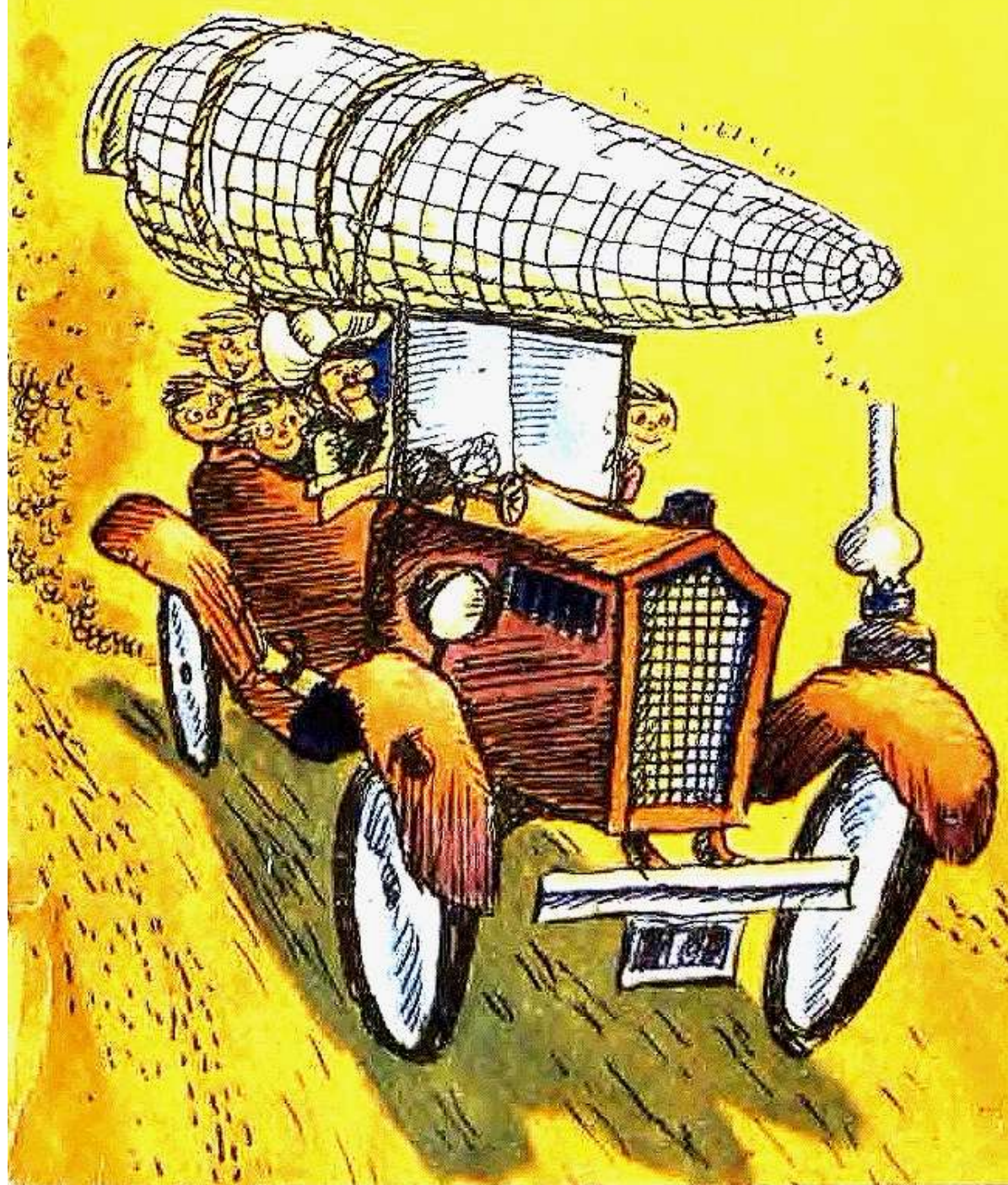

СІД ФЛЕЙШМАН

ЧУДЕСНА ФЕРМА МАКБРУМА

СІД ФЛЕЙШМАН

ЧУДЕСНА ФЕРМА МАККБРУМА

ПОВІСТЬ

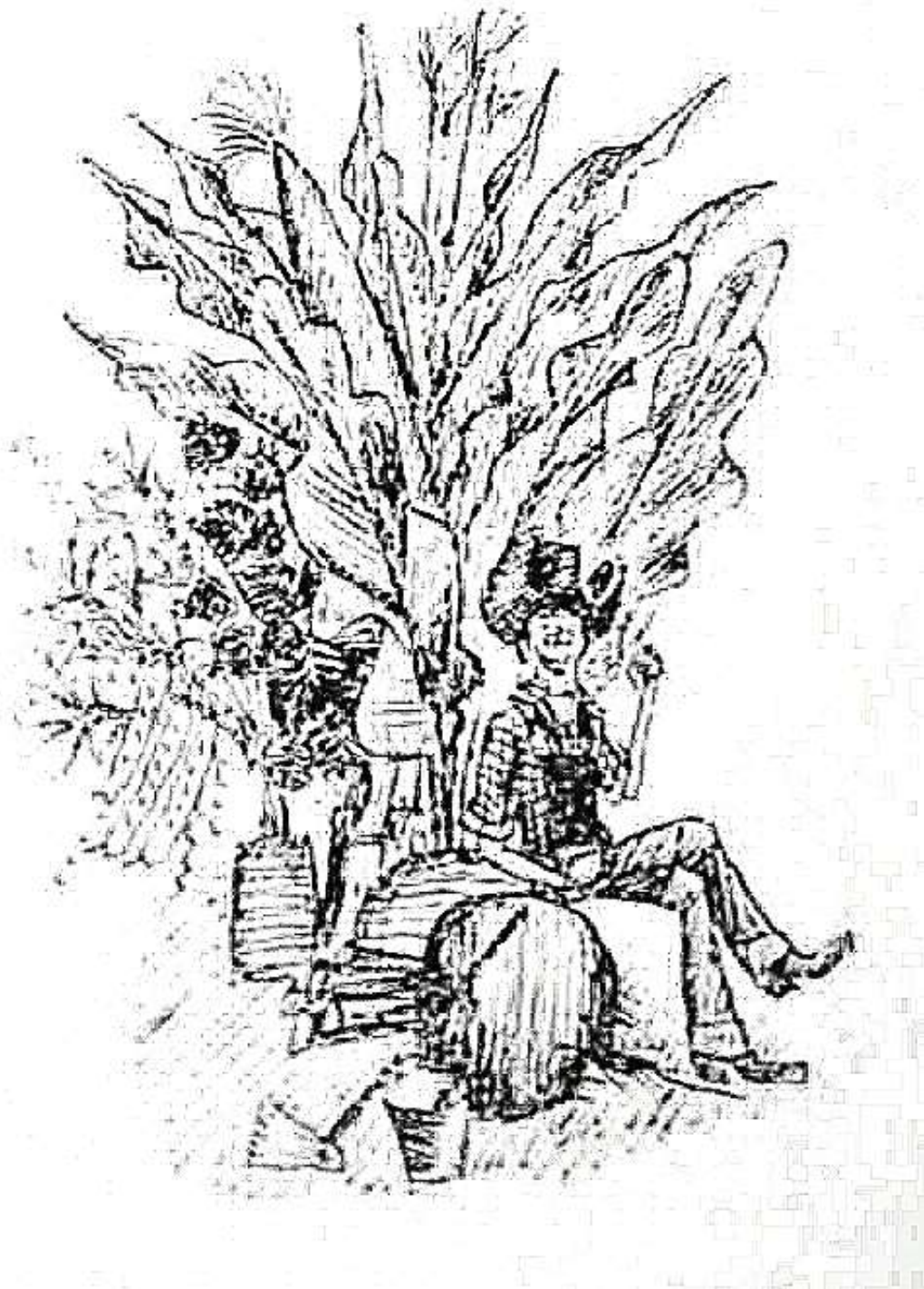
Для молодшого шкільного віку

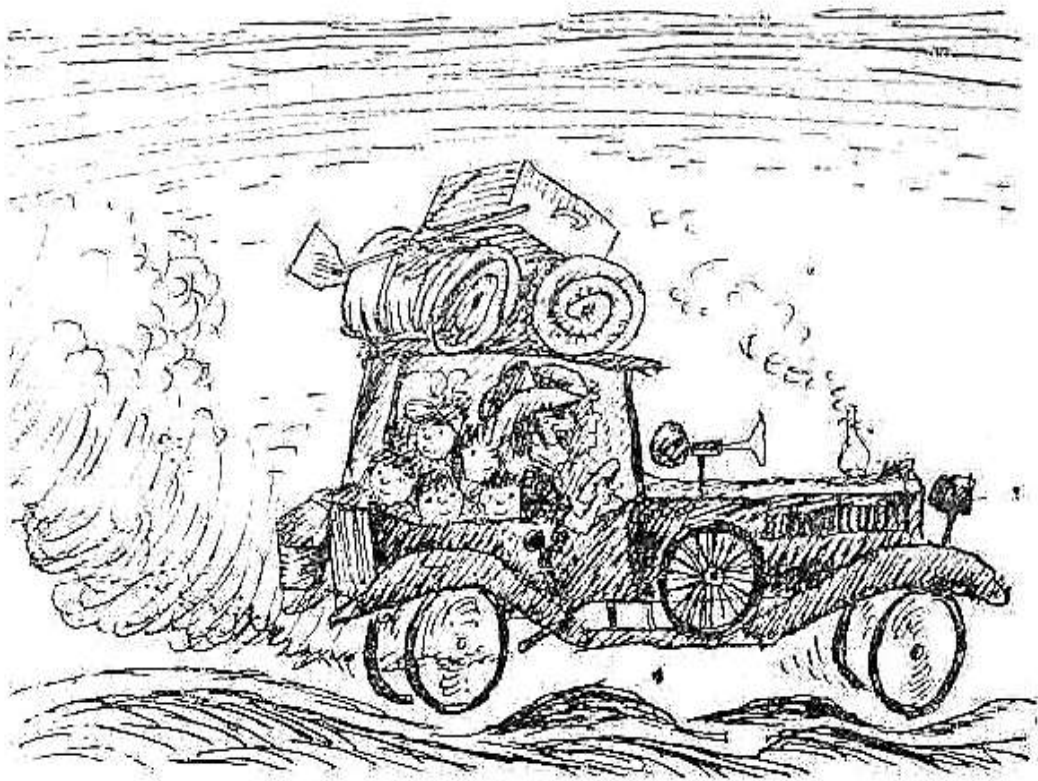

КНІВ «ВЕСЕЛКА» 1980

Переклад з англійської Анатолія МУЛЯРА
Цифрова реставрація: Р.А. Подоляк

МАКБРУМ ОПОВІДАЄ ПРАВДУ

Стільки небилиць наговорено про чудесну одноакрову (40 соток) ферму Макбрума, що пора відділити правду від вигадки. Я — сам Макбрум, Джош Макбрум, і я хочу розказати, як воно все було, і — щоб ні слова брехні. І про кавуни розповім, тільки терпець майте.

Все почалося від того самого дня, коли ми покинули свою ферму в Коннектікуті. Ми упхали малечу і все своє манаття в наш старенький "франклін"(автомобіль) і подалися на Захід.

Коли лічити по носах, то в машині, окрім мене, була моя люба дружина Мелісса та одинадцятьох наших рудих дітлашат. Звали ми їх:

Вільджільгестерчестерпітерполлітімтоммерілеріімалакларінда.

Було літо, в деревах обабіч шляху виспівували пташки. Доїхавши до Айови, ми спинилися на узбіччі дороги, щоб розім'яти ноги,.

Різко загальмувавши і здійнявши хмару куряви, я скомандував:

- Вільджільгестерчестерпітерполлітімтоммерілеріімалакларінда! Шикуйся!

Малята висипали з автомобіля. Я порахував носи. Їх було дванадцять!

Порахував знову! Дванадцять! Спробуй розбери, коли вини усі однакові, як викапані. Я ще раз повторив лічбу і помітив, що Лері скрадається за спинами. Все з'ясувалось — його ніч я рахував двічі. Таємницю розгадано. Ач, пустун!

Коли це, дивлюсь, тюпає якийсь сухорлявий цибатий чоловік. Худючий — мов тичка. Він мав високий цупкий комірець, діамантову шпильку в краватці і солом'яний бриль на голові.

— Заблудився, чоловіче добрий? — спитав він мене, жуєчи зелене яблуко й випльовуючи насіннячко.

— Аж ніяк, — відповів я. — Ми їдемо на Захід, сер. В Коннектикуті ми кинули ферму, бо ж половина — каміняччя, а друга половина пеньки. На заході, кажуть, багато землі, а сонце гріє і взимку.

Незнайомець склав губи трубочкою.

— Нема в світі кращої землі, аніж в Айові,

— Охоче вірю вам, — погодився я, — але грошей в мене катма. Якщо в Айові не роздають землі задарма, то ми мандруємо далі.

Чоловік пошкріб собі підборіддя.

— Послухайте, в мене землі більше, ніж я можу обробити. З виду ви гарні люди і я хотів би мати вас за сусідів. Купіть в мене вісімдесят акрів землі, дешево віддам. І без жодного камінчика чи пеньочка на всьому полі. Що дасте?

— Щиро вдячний вам, сер, — усміхнувся я. — Але боюсь, що ви посмієтесь з мене, коли я запропоную вам усе, що міститься у моєму шкіряному гаманці.

— Скільки в ньому?

— Рівно десять доларів.

— Продано! — оголосив чоловік.

Ну, мені аж дух забило, так я здивувався. Думаю, то жарти, а він уже пише купчу* на звороті старого конверта.

— Гектор Джонс - моє прізвище, сусідо, — сказав він. — Можете звати мене Гек. Так усі мене звуть. Бачили ви коли добрішу й щедрішу людину?

Гек Джонс урочисто поставив підпис, і я радо відкрив свого гаманця.

Три молочно-білі молі випурхнули з нього. Вони всю дорогу від Коннектікуту жерли десятидоларову банкноту, але того, що лишилося, вистачило, щоб заплатити за ферму. І без жодного камінчика чи пеньочка на всьому полі.

Містер Гек Джонс скочив на підніжку нашого "франкліна" і проїхав разом з нами десь із миллю вперед. Мої малюта намагались всіляко розважити його.

Віль прями вухами, Джіль косувала очима, Честер ворушив носом, наче кролик. Одначе, гадаю, містер Джонс був незвичний до дітей. Гестер тріпотіла руками, мов пташка, Пітер свистів у відсутні передні зуби, а Том силкувався зробити стойку на голові в задку автомобіля. Містер Гек Джонс хоч би глянув на них. Нарешті він показав своєю довгою рукою: тут зупинитись.

— Ось ваша власність, сусідо, — сповістив він.

Хто б усидів на місці? Ми висипали з машини один перед одного й захоплено дивилися на нашу нову ферму. Широку, на підсонні, з дубом, що ріс на пологому пагорбі. Звичайно, була й вада: до дороги прилягало болотисте озерце завбільшки з акр.

— Матінко, — сказав я своїй любій Меліссі, — бачиш отого розкішного дуба на узвишші? Там ми побудуємо нашу ферму.

— Е ні, — заперечив містер Гек Джонс. — Ваше тільки те, що покрито водою. Без жодного камінчика чи пеньочка — як обіцяно.

Я вирішив, що це, певне, один з маленьких жартів Гека Джонса, але на його обличчі не було й тіні посмішки.

— Але ж, сер, — обурився я, — ви недвозначно заявили, що ферма має вісімдесят акрів.

— Правильно.

— Те болотисте озерце ледве покриває один акр.

— Нічого подібного, — сказав Гек Джонс. — Там повних вісімдесят акрів — нашарованих один на одному, наче млинці. Ми не домовлялися, що ваша ферма вся буде на поверхні. Вона має вісімдесят акрів углиб. Почитайте купчу, Макбруме.

Я прочитав. Його правда.

— Хі-ха! Хі-ха! — закихкав Гек Джонс. — Спритно я ошукав тебе, Макбруме! Бувай, сусідо!

І він потюпав додому, всю дорогу сміючись собі в рукав. Згодом я довідався, що містер Гек завжди сміявся собі в рукав. Кажали, що коли він вішав піджак, лягаючи спати, весь накопичений за день запас сміху висипався з рукава і будив уночі господаря. Але це брехня.

А про кавуни — зачекайте хвилину.

Отож стоїмо ми та й дивимося на нашу одноакрову ферму, придатну хіба на те, щоб викупатися в ній гарячої днини. А день тоді був гарячий, певно найгарячіший з усіх, які я пам'ятаю. Найгарячіший із будь-коли зареєстрованих, як опісля з'ясувалось. У той день, за три хвилини до полудня, вся кукурудза на ланах Айови полускала на пластівці. Факт історичний. Не вірите — подивіться в кіно.

Я обернувся до малят і гукнув:

— Вільджільгестерчестерпітерполлітім-томмерілеріімалакларінда! Не хнюпте носа! І лихо не без добра. Це озерце, що ми купили, трохи тванисте, та зате воно мокре. Пірнемо в нього і прохолодимось.

Ідею зустрінуто прихильно, і, незабаром, усі стояли в купальниках. Я дав знак, і ми розігналися. Під ту хвилю вдарила така спеота, що озерце вмить випарувалося, і ми попадали на суху землю. Диво дивне!

Мої хлоп'ята пострибали перші сторчача і тепер самі їхні ноги дригалися в повітрі. Довелося мені висмикувати їх, наче моркву із землі. Декотрі дівчатка досі затуляли пальцями носики.

Звичайно, дітям це було таке розчарування:
Було озерце, а тепер – нема, і викупатись ніде.

Та коли я просіяв між пальцями жменьку ґрунту, моє землеробське серце тьохнуло. Дно озерця було м'яке на дотик, немов чорний оксамит.

- Моя люба Мелісо!- зрадив я. –Ходи но сюди, подивися! Цьому ґрунту ціни нема, хоч у банку зберігай його.

Враз мене затіпала нервова лихоманка. Та знаменита земля начебто сама волала, щоб її засіяли. Моя люба Мелісса везла з собою торбинку сухої квасолі, і я послав Віля і Честера принести її. Було очевидно, що орати поле не треба. Я загадав Поллі креслити пряму борозенку, а Тому йти слідом і проштрикувати ямки в ґрунті. Після них ішов я і в кожному ямку висаджував по квасоліні, притоптуючи її ногою.

Повірите, ледве ступив я кілька кроків, як щось зелене і листате оплело мою ногу. Я озирнувся. Бадилля квасолі квапливо повзло по землі, шукаючи тичку, щоб повитися вгору.

— Ура! — закричав я.

Ото був ґрунт — надродючий! Пагони стріляли навсібіч. Я мусив бігти, щоб їх обганяти.

Доки я дістався до краю борозенки, перші стебла вже цвіли, стручки в'язалися і досягали.

Як ми раділи!Віль прях вухами. Джіль косувала очима. Честер ворухив носом. Гестер тріпотіла руками. Пітер свистів у відсутні передні зуби. Том стояв на голові.

— Вільджільгестерчестерпітерполлітім-томмерілеріімалакларінда! — покликав я.
— Збирайте квасолію!

За годину ми обсадилися і зібрали весь урожай квасолі. Але й пекло на сонці! Я послав Лері пошукати над дорогою гарного жолудя. Ми посадили його, та дуб з нього ріс повільніше, ніж я сподівався. Довелося три години чекати затінку.

Ми розташувалися табором під нашим дубом і наступного дня вирушили до Барнсвілля з нашим урожаєм квасолі. Я проміняв її на різне насіння: моркви, буряків, капусти та іншої городини. В крамниці на споді засіка знайшлося для нас кілька зернин кукурудзи, що не полускала під час Великої Спеки.

Проте виявилося, що садити кукурудзу небезпечно. Стебла виганялися вгору так швидко, що могли подряпати носа.

Звичайно, та земля крила в собі якусь загадку. Прибув представник уряду і провів дослідження. Він доскіпався, що в давнину в тім районі Айови було величезне озеро. Можете уявити, скільки тисяч років збігло, доки воно всохло до розмірів нашого озерця. Риба мусила скупчитися в ньому щільніше, ніж оселедці в бочці. Ніщо не дає стільки азоту в ґрунт, як риба. Це доведено наукою. А той азот — неперевершений стимулятор росту. І справді — випадково ми викопали риб'ячу кістку.

Минуло небагато часу, і містер Гек Джонс на правах сусіди прибув з візитом. Він їв сиру ріпу. Коли Гек Джонс побачив, у який спосіб ми садимо і збираємо капусту, очі йому полізли рогом, і він трохи не осліп.

Гек Джонс подріботів геть, щось бурмочучи сам до себе.

— Моя любя Меліссо, — зауважив я, — той чоловік намислив лихе.

Люди в місті сказали мені, що в містера Гека Джонса найгірша земля в Айові. Він ніяк не міг її позбутися. Вітри торнадо поздували з неї родючий шар, оголивши кам'янисте підґрунтя. Доводилося орати його клинами і молотом.

Одного дня по той бік пагорба знялася стрілянина. Мої малята побігли глянути, що там діється. То Гек Джонс засівав поле, вистрілюючи насіння з рушниці.

А ми тим часом господарювали собі на фермі. Не секрет, що невдовзі, ми мали чималий прибуток. Раніше в Коннектикуті ми вважали за щастя, коли збирали один урожай на рік. Тепер ми садили і збирали три-чотири врожаї на день!

Але ми мусили остерігатись деяких небезпек. По перше – бур'яни. Малята по черзі стояли на протибур'яній варті. Ледве де пробивалася із землі бур'янина, вони підбігали і виполювали її з корінням. Страшно навіть подумати, що сталося б, якби на такій родючій землі розплодилися бур'яни.

Перегода знову з'явився містер Гек Джонс, граючи усмішечкою на вустах.

— Хі-ха! — засміявся він, хромаючи редиску. — Отепер ви в мене в кулаці, сусідо. У купчій говориться, що ви були зобов'язані віддати мені увесь вміст гаманця, а ви віддали не все.

— Нічого подібного, сер, — заперечив я. — Ви одержали свої десять доларів. У гаманці не було більше й цента.

— У ньому була міль. Я бачив, як вона випурхнула. Три молочно-білі молі, Макбруме. Віддавайте мені їх, або ж після третьої пополуночі я заберу ферму назад. Хі-ха!

І Гек Джонс подріботів геть, сміючись собі в рукав. Матінка якраз звонила на обід, тож часу лишалося обмаль. Бодай йому всячина тому чоловікові! Але закон був на його боці.

— Вільджільгестерчестерпітерполлітімтоммерілеріімалакларінда! — гукнув я. — Потрібно спіймати три молі! Мерщій!

Ми розбіглися навсібіч. Але міль майже неможливо знайти за дня. Всі ми повернулися з порожніми руками.

Моя Меліса в сльози- пропала наша ферма! Навіть я подумав: "Кепські наші справи, нема ніякого просвітку!" Ніякого просвітку! Ось що треба!

І я загадав малятам бігти до старої сосни і хутчій повертатися з кошиком шишок.

Авжеж, сидіти, склавши руки не випадало! Ми висаджували соснові шишки через кожні три фути (30,48 см.). Шишки пускали паростки. Ми всі чекали терпляче, я те й робив, що поглядав на свій кишеньковий годинник.

А про кавуни — зачекайте хвилинку.

І справді, до за десять хвилин до третьої, з шишок виріс густий сосновий ліс. У гушавині не було жодного просвітку! Ані промінчик не просочувався кріз зелене соснове віття. Глибоко в хащі я засвітив ліхтаря. Не минуло й хвилини, як мене оточили молочно-білі молі: вони вирішили, що настала ніч. Я спіймав три молі й помчав з лісу.

На узліссі вже чатував містер Гек Джонс із шерифом.

— Хі-ха! Хі-ха! — сміявся старий Гек. Він їв айву. — Скоро третя година, і тобі не спіймати молі за дня. Ферма моя!

— Не так швидко, сусідо, — відповів я, тримаючи долоні човником. — Ось маєте свої три молі. А тепер чешіть звідси, поки ваші ноги не пустили коріння, а з вух не вирости пагони отруйного сумаху!

Гек Джонс подріботів геть, бурмочучи сам до себе.

— Моя люба Меліссо, — зауважив я, — той чоловік замислив лихе. Він повернеться.

Скажу Вам, чималий шмат роботи мали ми, поки вирубували той ліс. Частину стовбурів розпилили і звели собі будинок у кутку ферми. Що лишилося, пороздавали сусідам. Потім тижнями викорчувували пеньки.

Але не подумайте, ніби на своїй фермі ми знали тільки роботу.

Деякі рослини ми вирощували просто задля розваги. Наприклад, гарбузи пепо. Їхнє бадилля росло так швидко, що ми ледве встигали ловити гарбузи.

Ото було видовище! Малеча навіть влаштовувала гарбузячі перегони.

В неділю пополудні, просто заради забави, старші хлопці садили гарбузове насіння – щоб покататися верхи на гарбузові. Нелегка то була справа. В ту мить, коли квітка в'янула і відпадала, треба було осідлати зав'язь. Фіть! Гарбуз збиав тебе з ніг і гасає по обійстю, аж свистить.

А то ще каталися на мускусних динях, що росли ще швидше, ніж гарбузи пепо.

А дівчатка навчились кататись на кукурудзяних стеблах. Для цього досить було стати над паростком, коли він витикався з ґрунту. Кукурудзяні стебла добряче підкидали.

Містера Гека Джонса ми часто бачили на узвишші віддалік, звідки він стежив за нами. Ми знали, що він не заспокоїться, поки не прожене нас із нашої землі.

Якось пізно вночі мене розбудив грубий сміх надворі. Я підійшов до вікна і при місячному світлі помітив старого Гека. Він гиготів, кихкотів і реготав, розкидаючи навсбіч якесь насіння.

Я скинув нічного ковпака, вибіг надвір і крикнув:

— Що це за лихо надумали ви, сусідо?

— Хі-ха! — озвався він і подріботів геть, сміючись в рукав.

Самі розумієте, яку безсонну нічку я перебув. Наступного дня, вранці, щойно зійшло сонце, наша ферма забуяла бур'янами. Бачили б ви ті бур'яни! Вони лізли з землі і шалено глушили один одного: мокринець і молочай, будяки і берізка. Ми не встигли отямитись, як вони всі позвивались скрутнями в кілька футів завгрубшки і галузилися далі.

Нас чекала справжня битва з бур'янами.

— Вільджільгестерчестерпітерполлітіммерілеріімалакларінда! — закричав я.

— До праці!

І ми заходилися виполювати та розчищати ті хащі. На місці кожної викоріненої бур'янини проростала інша. Ми цілий місяць воювали з ними.

Якби сусіди не прийшли гуртом на допомогу, ми б і досі палили бур'яни!

Нарешті настав день, коли ферму було очищено від бур'янів, і тоді несподівано вигулькнув старий Гек Джонс. Він їв велику скибку кавуна. Оце ж і будуть ті кавуни, що про них я обіцяв розповісти.

— Добридень, сусідо, — привітався він. — Я прийшов попрощатися з вами.

— Ви виїжджаєте, сер? — запитав я.

— Ні, це ви виїжджаєте! Я глянув йому у вічі.

- А якщо ні, сер?

- Хі-ха! Макбруме! Там, де я минулого разу брав бур'янове насіння, ще трохи його лишилося.

Мені урвався терпець.

Я вже засукав рукава — хотів дати зухвальцеві доброго чосу, щоб пам'ятав до нових віників. Але те, що потім сталося, звільнило мене від клопоту.

Коли мої малята з'юрмилися довкола, містер Гек Джонс припустився помилки — він виплюнув на землю повен рот кавунових зерняток.

Події розгорталися блискавично!

Не встиг я добрати що й до чого, як кавунова огудина зашморгнула старого Гека за його сухорляві ноги-патики і звалила навznak додолу. Наш сусіда так і захурчав по всій фермі. Кавунове насіння розліталося на всі боки. Незабаром Гек просвистів назад і гепнувся об гарбуз, що лишився від недільних розваг наших діток. Умить кавуни й гарбузи помчали навскач по всьому обійсті, кидаючи Гека Джонса куди попало.

Він миготів то тут, то там.

Кавуни стукались і репали. Старий Гек вимазався кавуновим соком, немовби щойно вискочив із пляшки соусу.

Подивитися було на що!

Віллі стояв і пряв вухами. Джіль косувала очима. Честер ворушив носом. Гестер тріпотіла руками, наче пташка крильми. Пітер свистів у передні зуби, що вже повиростали. Том стояв на голові, а мала Кларінда зробила перший у своєму житті крок.

Помалу кавуни та гарбузи почали виснажуватись. Я так прикинув, що містер Гек Джонс хотів би якомога швидше добратися додому.

Тож я попросив Лері принести мені насіння великої мускусної дині.

— Хі-ха! Сусідо! — вигукнув я і кинув насінину біля його ніг. Ледве встиг я крикнути "До побачення!", як огудина підхопила Гека. Довгаста мускусна диня швидко відпровадила його додому. Шкода, що ви того не бачили.

Відтоді Гек Джонс більш до нас не потикався.

Оце і вся правда. А решта, хоч би що вам розповідали про дивовижну ферму Макбрума, все вигадки.

МАКБРУМ І ВЕЛИКИЙ ВІТЕР

Не стану заперечувати — тут, у преріях (*степи в Америці*), буває часом трохи вітряно. Приміром, торік над нашою фермою пролетів вітерець і вихопив з-під корови відро ще теплого молока. Наступного дня він вернувся по корову.

Але то був не той буйний, скажений, надмогутній буревій (*сильний вітер*), про який я хочу вам розповісти. Такий собі звичайний тихомірний легіт — не варто й говорити про нього.

Великий Вітер зламав мені ногу. А втім, навряд чи ви зразу в таке повірите. Тож краще я почну з чогось дрібнішого і помаленьку вже доберуся до того костолома.

Мені добре запам'ятався перший вітер, що промчав над нами, -тоді ми щойно купили нашу чудесну одноакрову ферму. Ой, яка там родюча земелька! Найкращий орний ґрунт на цілу країну. Що не вкинь у нього, виростає вмиль.

Того ранку, про який я веду мову, наші старші хлоп'ята допомагали мені крити гонтом (*покрівельний матеріал у вигляді тонких дощочок*) дах. Я купив три пуди (1= близько 16,4 кг) цвяхів, але вони виявилися трохи короткуваті. Тоді ми закопали їх у наш дивовижний ґрунт і полили водою. За п'ять чи десять хвилин цвяхи вирости на цілих півдюйма (*2,54 см*).

Тож сидимо ми на даху та прибиваємо гонт. Спершу на небі — ні хмаринки. Меншенькі хлопчики кидаються скляними кульками, дівчатка стрибають через

скаалку. Забивши останнього цвяха, я й кажу собі: "Макбруме, дебелий вийшов дах. Стояти йому сто років".

Саме в ту мить легенький подув полоскотав мені потилицю. За хвилину-другу одна з дівчаток, — то була, пригадується, Поллі, — погукала:

— Тату, у кроликів є крила?

— Ні, Поллі, нема! — засміявся я.

— Тоді на чому згряя кроликів знялася в небо і зараз летить над нашим домом? Я глянув угору. Людоньки! Кролі лопотіли в небі вухами, прямуючи на північ бездоганно правильним ключем. Я здогадався, що заходиться на невеличкий вітровій.

— Тікайте всі! — гукнув я малятам — кому охота, щоб його дітей вітер похапав за вуха. Вільджільгестерчестерпітерполлітіммерілеріімала-кларінда — до хати! Мерщій!

Шворка для білизни вже метляла, наче скаалка. Моя люба дружина Мелісса, напикши гору коржиків, відчинила навстіж двері. Ми прожогом ускочили до приміщення, і дуже вчасно. Бо вітер навідав, мов згряя вовків. Хотів увірватися до кімнати і похазяйнувати. Вітер прерій зовсім не знає гарних манер.

Ми грюкнули дверима перед самісіньким його носом. Ого-го, як це йому не сподобалось! Нечема бився, гамселив у двері. Нам довелося штовхати і підпирати їх, щоб не відчинились. Що творилося! Весь будинок скрипів, аж ходором ходив! — Штовхайте, мої ягнятка! — закликав я. — Підпирайте!

Часом товсті дошки вигиналися дугою, мов клепки на діжці. Але ми таки не впустили того шаленця. То він, переконавшись, що нас не подужати, прокрався в обхід до задвіркових дверей. Одначе наш старшенький, Віль, був меткіший за нього. Він забарикадував ті двері маминими коржиками. Моя люба дружина Мелісса – чудова куховарка, але її коржі неймовірно важкі. Вони надійно підперли двері.

Найбільше я хвилювався за наш дивовижний родючий ґрунт. Злодюга вітер міг здути його, лишивши нам нікчемну, непридатну для обробітку яму.

-Підпирайте, мої ягнятка! -волав я. – Штовхайте!

Баталія кипіла з годину. Нарешті вітер перестав битися своєю порожньою, тупою головою у двері. Він сердито дихнув на повні груди і повернув у другий бік, трощаючи паркани на своєму шляху.

Ми всі полегшено зітхнули, і я прочинив двері. Хоч би де листочок затріпотів. Защебетала пташка. Я вибіг поглянути на нашу бідну одноакрову ферму. Глянув — і очам своїм не повірив.

— Меліссо! — радісно крикнув я. — Вільджільгестерчестерпітерполлітім-томмерілеріімалакларінда! Ходіть-но сюди, мої ягнятка! Погляньте!

Ми всі дивилися, мов на чудо. Ґрунт зберігся увесь — до пилінки. Спасенні душі ті дітлашата! Хлопці покидали свої скляні кульки по всьому полю, і з них поросли чималі кулі. Мов величезні агати (*напівдорогоцінний камінь*) та іскристі скельця, лежали вони, прикриваючи нашу дорогоцінну землю.

Одначе той буян-вітер не пішов з порожніми руками. Він зірвав і поніс наш новий гонтовий дах. Із цвяхами здер. Згодом ми довідалися, що в сусідній окрузі той вітряга покрив усі халупи нашим гонтом.

Добрячий, треба визнати, був вітерець. Але то ще не був великий вітер. Куди йому до великого буревію, що зламав мені ногу. Проте, він нас одного навчив. — Дітки, — сказав я, коли ми поскочували гігантські скляні кулі з поля. — Хай непроханий гість приходить знов — він не застукає нас зненацька. Кожен млинець печеться на обидва боки. Мені здається, що з вітру теж може бути користь для нашої ферми, тільки треба дати йому відчути, хто господар становища.

І ми таки примусили його працювати на нас. Я змайстрував вітряного плуга. Зробив із простирадла вітрило й оснастив ним нашого старого плуга. Коли знявся борвій (*те, що й буревій*), я так і пішов під вітрилом орати землю. А наш синок Честер якось умудрився впорати всю ділянку менш ніж за три хвилини.

Зранку, на якесь там свято, матінка загадала дівчаткам обпатрати велику індичку. Робота марудна, і борвій з прерій нагодився дуже вчасно. Дівчатка виставили індичку з вікна. Вітер обскуб її геть-чисто до пір'їнки.

О, ми по-справжньому раділи, коли насувалася буря. Малята завжди рвалися з хати, щоб погратися на вітрі, але матінка боялася, щоб їх не позаносило. Тоді я поробив дітям вітряні черевики з важких залізних каструль з ручками. На свіжому бризі (*береговий, морський вітер*) те взуття ставало легке, наче пір'я.

Дівчатка стрибали в тих черевиках через шворку для білизни, що правила їм за скакалку. Крутив ту скакалку, звичайно, вітер.

Скільки разів малюки взували свої вітряні черевики і незграбно дибуляли на подвір'я, захопивши велику бляшану лійку та всі порожні пляшки, глечики, що потрапляли їм під руку. Діти натоптували посуд вітром прерій і закорковували.

Потім, улітку, коли повітря, боу, і не колихнеться, вони розкоркують одну-другу пляшку свіжого зимового повітря і тішаться прохолодою.

Звичайно, ми мусили щоосені укріпляти землю від вітру. Ми засівали її курячою сліпотою. Ото вітер наткнеться на ту сліпоту, посліпає, посліпає та й полетить собі далі, не поживившись і пучкою ґрунту.

На осінь я з хлоп'ятками перекрив гонтом дах. Тільки цього разу ми його не цвяхами прибивали, а поприкручували гвинтами.

А потім — пробі! Потім прийшов Великий Вітер!

Спочатку, він можна сказати, був досить сумирний. Небом пролетіло кілька кролів і кільканадцять ворон. Нічого незвичайного.

Дівчатка, звісно, гайда хутчій на подвір'я, стрибати через шворку для білизни, а хлопці взялися запасати на літо пляшки звітром. Матінка щойно напекла свіжих коржиків. Ох, і запахли вони! Я з'їв іздесяток гарячих, щойно з печі. Згодом це обернулося жахливою прикрістю.

Надворі вітер набирає крейсерської швидкості, він уже валяв на своєму шляху паркани.

— Вільджільгестерчестерпітерполлітімтоммерілеріімалакларінда!-Закричав я. — В будинок, мої ягнятка! Вітер навісніє!

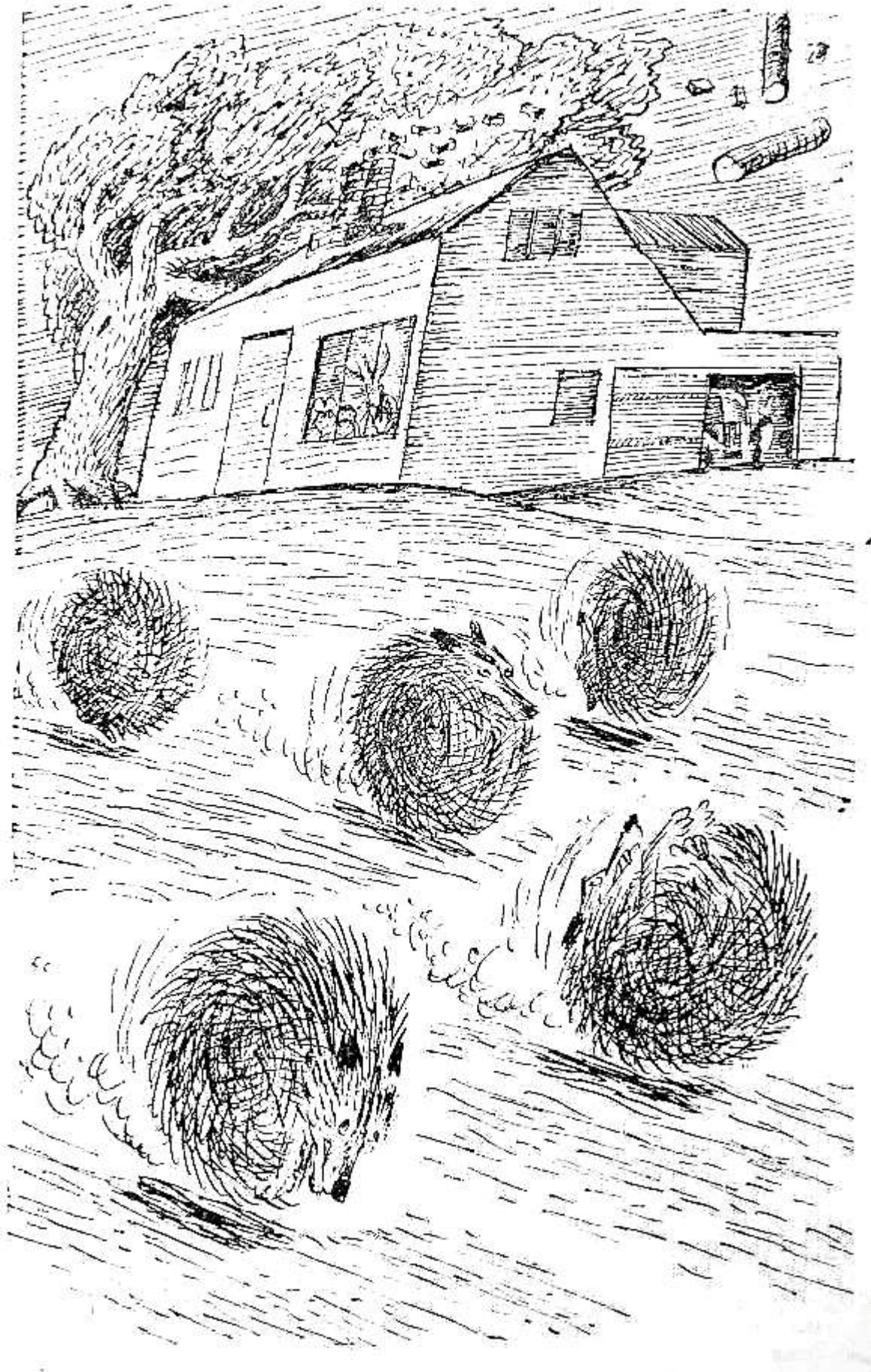
Малята зграйкою забігли в будинок і поскидали свої вітряні черевики. І дуже вчасно. Шворка для білизни заметляла так прудко, що, здавалося, зникла зовсім. По тому, над фермою пролетів курник з курами.

Небо насупилося, затьмарилось. Вітер дув з далекої півночі. Він завивав, верещав, трусив будинок. У буфеті деренчали на блюдцях чашки.

Коли це, дивимось, котяться по прерії якісь великі хутряні кулі, от ніби перекотило поле. Насправді то були лісові вовки з північних країв. А далі де взялася дуплиста колода та як закружляє по всьому обійсті, а тоді гуп об дровітню! І розкололася. Зсередини викотився великий ведмідь — ох і сердитий! Він був уклався на зиму спати і зовсім не радів, що його розбудили. Ведмідь заревів і озирнувся, на кому б зігнати злість. Побачив нас у вікнах і вирішив, що ми — якраз те, що йому треба.

Діти як побачили ведмедя, налякалися до смерті. Побралися вони за руки й поприсідали біля каміна.

Я зняв з гака рушницю і відчинив вікно. Краще б я не робив того! Ведмідь наближався, і я з поспіху забув про напрям вітру. Він дув зі свистом уздовж вікна і, коли я висунув цівку* рушниці, зігнув її, наче залізного косинця.

А шріт(*дрібні свинцеві кульк для стрільби з рушниці*) полетів на південь. Згодом я довідався, що він збив над Мексикою двійко диких качок.

Але це було ще не найгірше. Коли я відчинив навстіж вікно, зробився такий протяг, що наших дітлашат витягло у комин! Тримаючись за руки, вони полетіли геть, мов низка ковбасок.

Матінка трохи не зомліла.

— Моя люба Меліссо! — крикнув я. — Не хвилюйся! Я допроваджу наших малят назад!

Схопивши мотуз, я вибіг надвір. Малят підняло в небо і несло на південь. Я побачив також ведмедя, а він — мене. Звір вищирив повну пащу іржавих, мов ухналі(*спеціальний цвях, яким прибивають підкови*), зубів. Він став на задні лапи і попрямував до мене, блискаючи червоними, як жарини, очима. Мені зовсім не хотілося зв'язуватися з тією потворою. Я сховався за шворку для білизни й одним оком стежив за ведмедем, а другим — за малятами. Вони саме летіли над сусідньою округою і здавалися цяткою завбільшки з муху.

Ведмідь наближався. Вітер так швидко крутив шворку для білизни, що звір її не бачив. І наліз просто на неї! Батечку мій, як він застрибав! Мов найвса пекучого перцю. Він заплутався у шворці й не міг вивільнитись.

Я, звичайно, не гаяв часу і почав махати руками, наче птах. Вітер справді був такий великий та дужий, що я думав полетіти слідом за малятами. Вітрище напружувався, тягнув мене, але не подужав і на дюйм одірвати від землі. Прокляття! Я з'їв забагато коржиків, що їх напекла наша матінка. Вони були важкими, як свинець, і тягли вниз.

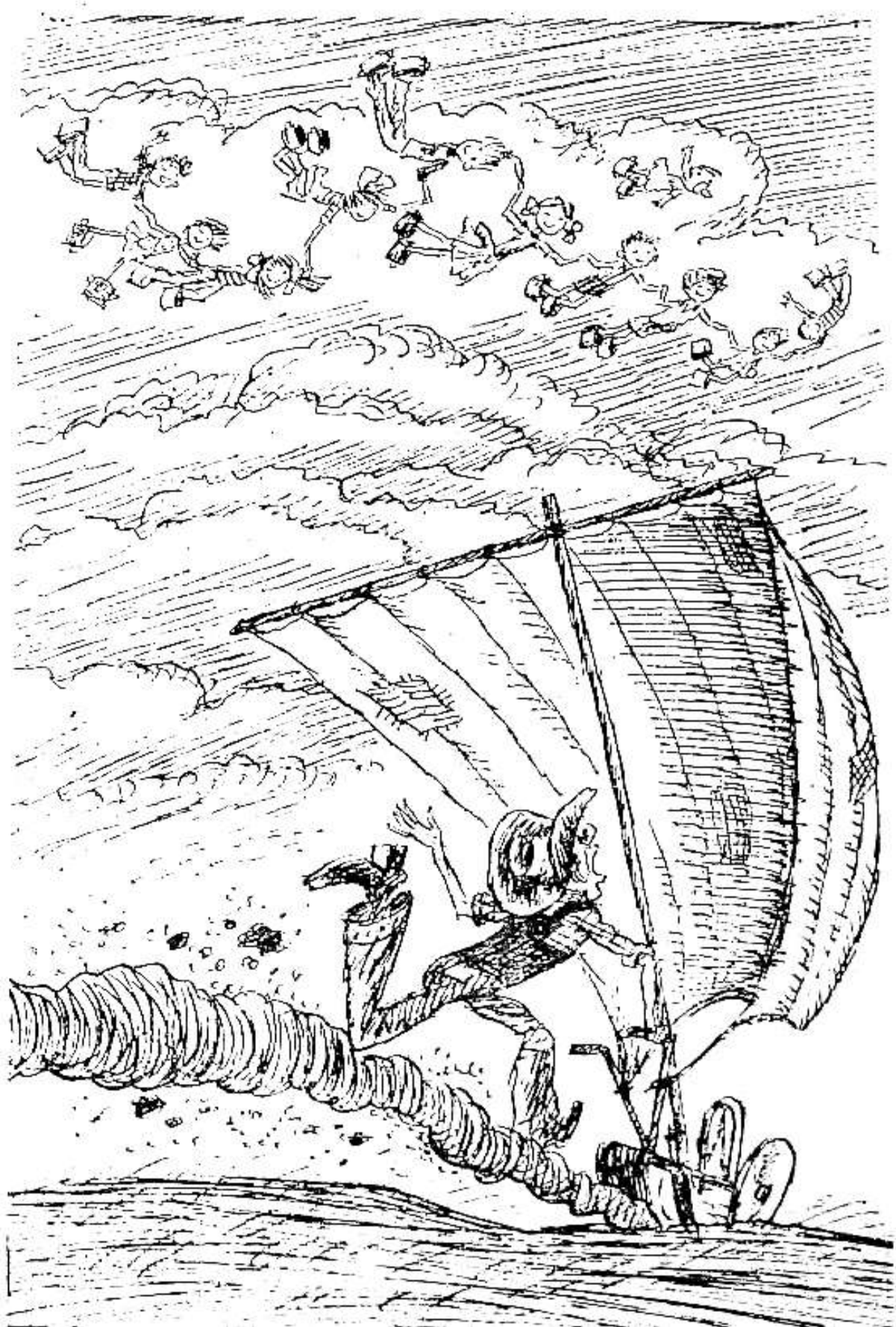
Малята майже зникли з поля зору. Я кинувся до повітки по вітряного плуга. Простираadlo вмить наповнилося вітром. Я помчав, мов гарматне ядро, прокладаючи борозну.

Ух, як я мчав! Швидкість плуга була більша, ніж у малят. Тільки тримайся за чепіги(*рукоятка в плузі*) та правуй між стодолами(*будівля для зберігання снопів, сіна*) та будинками фермерів. Скирти сіна злітали за вітром. Ще б трохи йому сили, і я б не здивувався, коли б він здув полуденне сонце і заніс десь далеко на південь.

Я зі своїм плугом швидко наздоганяв малят. Вони й досі держалися за руки і саме пролітали над вершечками дерев. Невдовзі я наблизився до них.

- Не бійтеся, малятка! – загукав я. - Держіться!

Зробивши ривок, я обігнав їхні тіні. Але вітер так напнув простираadlo, що я не міг зупинити плуга. Не всиг я відпустити чепіги, як мене занесло далеко вперед.

— Вільджільгестерчестерпітерполлітімтоммерілеріімалакларінда! — гукнув я, коли діти пролітали у мене над головою. — Ловіть!

І кинув угору мотуз.

Гестер не вхопила мотуза, і Джіль схбила, і Пітер також. Але Віль упіймав його. Я мусив упертися каблуками в землю, щоб утримати дітей. А тоді пішов назад. Малята були надто легкі для вітру, тож довелося тягнути їх додому, наче надувні кульки на шворці.

Звичайно, проти вітру я йшов трохи не цілий день. Ох і попотів я, скажу вам! Пора вже було вечеряти, коли далеко попереду замаячила наша ферма, де той ведмідь і досі скакав через шворку!

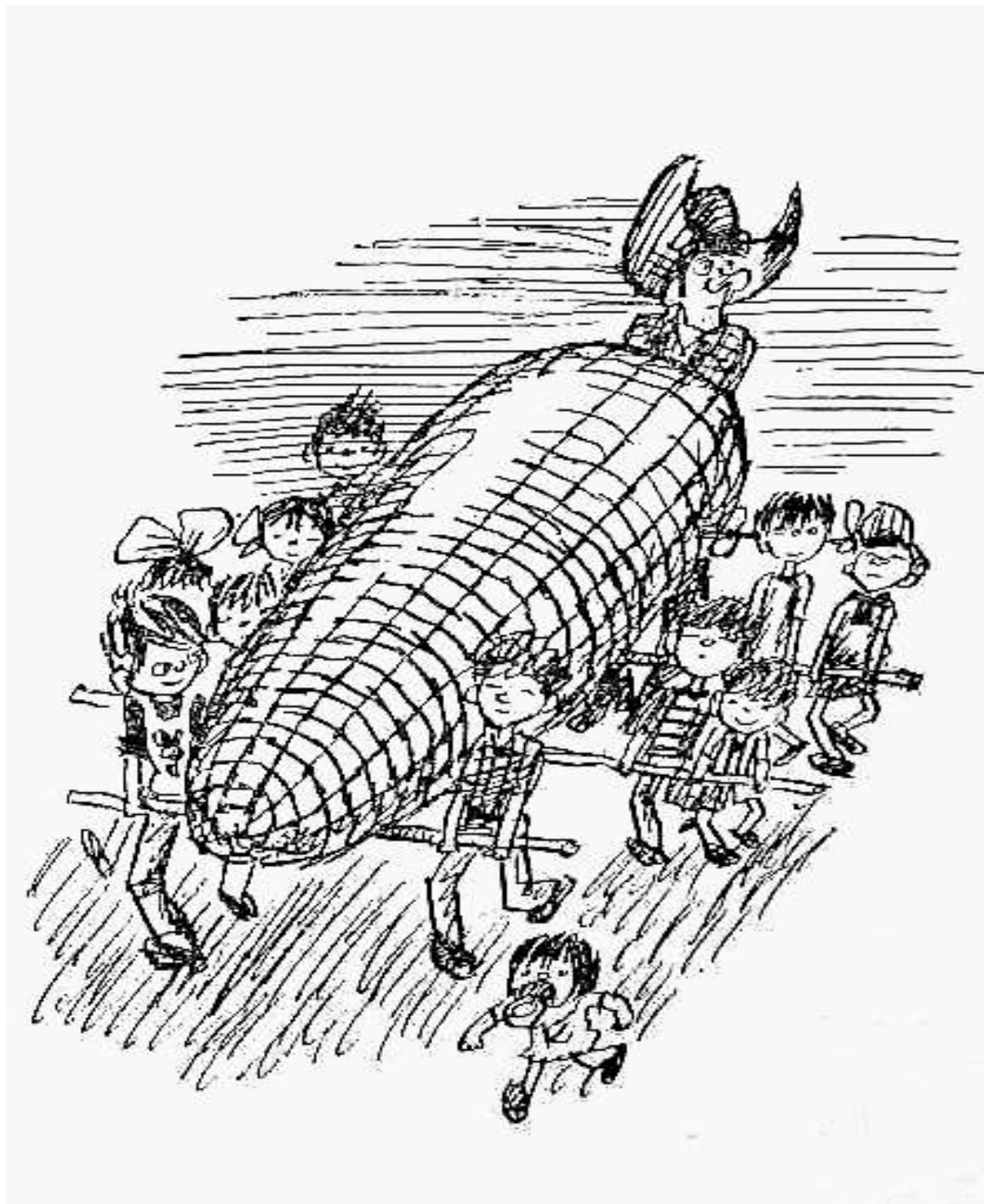
Я затягнув малят у кімнату. Шибеники! Вони гарненько побавилися, поки летіли в повітрі, і хотіли пустувати ще! Матінка так і поклала їх спати у вітряних черевиках.

Торнадо бушував цілу ніч, а той ведмідь до ранку знай скакав через шворку, висолопивши языка. Він так схуд, що від нього лишилася сама шкура та кістки.

Нарешті десь посередині між ранком і полуднем вітер утомився дути в одному напрямку і повернув у другий. Нам стало жаль бідного ведмедика, ми перерізали шворку й випустили звіра на волю. Він так охляв, що навіть не ревів. Відразу кинувся шукати велику колоду, щоб залізти в нове дупло. Але він утратив чудове мистецтво ходити і лише стрибав на північ, доки пропав з очей.

Той буйний, скажений, надмогутній Великий Вітер зламав мені ногу. Він не тільки повивертав парканні стовпи, а й повисмикував ямки з-під них. Одну таку ямку він упустив біля самісіньких дверей повітки. Я вступив у неї і зламав собі ногу.

КУКУРУДЗЯНИЙ КАЧАН МАКБРУМА

Ото якось пронюхала про нашу чудесну одноакрову ферму сарана. Ті довгоногі, пилконогі, стрибоногі шельми були об'їли нас до нитки.

Ви ж знаєте, яка вона, сарана – все тобі загидить тютюновою жуйкою. До того ж, це жахливі ненажери. Мабуть, ніщо в світі не здужає з'їсти більше й швидше за зграю сарани. Особливо смакує їй усяка зелень.

Не подумайте, що я схильний говорити про сарану смішками та пересмішками.. Крий Боже- ні! Хто мене знає – Джоша Макбрума – той потвердить, що я швидше переберусь жити в хатку на дереві, ніж злегковажу правдою.

Та краще почну з погоди. Літо тільки-тільки набирало сили, і тепла було ще замало для сарани. Малята саме допомагали мені копати криницю і радилися, що б його виростити для виставки на окружному ярмарку.

Гадаю, ви чули, який дивовижно родючий ґрунт на нашій фермі. Туди що не кинь – ураз виростає, мов на дріжджах. Насіння вистрілює паростками із землі, і врожай дозріває просто у вас на очах. От учора наш старшенький хлопець упустив п'ятицентову монету, і, поки шукав її, вона виросла, стала двадцятип'ятицентовою.

Якось рано-вранці притюпав на нашу ферму худючий, патлатий незнайомець. Леле, який він був височенний! Якби його капелюх упав додолу, то чолов'яга, певне, нагинався б за ним день або два, доки б дотягнувся.

- Добридень, сер, - привітався він. – Мене звуть Худолиций Джон. Я звідти, звідси і звідусіль. Я дешево пофарбую Вам комору.

Чолов'яга був не тільки височенний, худючий і патлатий, а й короткозорий.

- У нас немає комори, - відповів я.
- Чоловік покосував очима і засміявся.
- То я пофарбую її задарма..
- Згода, - усміхнувся я.

Він пофарбував нашу неіснуючу комору швидше, ніж за секунду, ще й вільний час лишився. А що він був дуже голодний, то моя люба дружина Меліса нагодувала його добрячим сніданком, і він потюпав геть.

- Я повернуся, - помахав він на прощання рукою.

Ми з малятами копали собі далі криницю.

Ох, і тяжка то праця. Діти опускали цеберко, я наповнював його землею, і вони тягли землю нагору, ухопившись гуртом за мотузок. Всі одинадцяттеро, одне за одним.

Дні довшали і гарячішали. Від сонячного удару мухи падали мертві.

Але для сарани все одно ще не настало поліття.

— Вільджільгестерчестерпітерполлітімтоммерілеріімалакларінда! — гукав я з глибини криниці. — За роботу! Тягніть цеберко!

- Агов, тату!- подав голос Честер із халабуди на дубі. – Я вирішив виростити на виставку кавуна. Щоб було в ньому п'ятдесят фунтів.

- А я гарбуза, - докинула Поллі.

- Ну вже терпець мені уривається! – озвався я. – Витягуйте цеберко, мої ягнятка, та висипайте землю. Окружний ярмарок аж за тиждень.

Наступного дня було справжнісіньке пекло. Опівдні жовті воскові стручки квасолі вже топилися на бадиллі. Вони скапували, наче свічки.

Але ні, для сарани то ще не було поліття. Ті довгоногі створіння застудилися б такого холодного дня.

Нарешті криницю викопано, і поряд височіє велика купа землі. А десь надвечір знову з'явився той довготелесий, худючий, патлатий чолов'яга.

- Здоровенькі були, привітався він. – Мене звуть Худолиций Джон. Я звідси, звідти і звідусіль. Я вам дешево викопую криницю.
- У нас є криниця, - пояснив я.
- Ну, то я викопую її задарма, - відповів Худолиций Джон.

Він повечеряв у нас і потюпав собі геть.

- Я повернуся, - помахав він на прощання рукою.

Минув ще день. Сонце побивало всі свої рекорди. Спека? Не те слово. Назавтра зранку вшкварила така пекельна жара, що брусок льоду здавався теплим на дотик. Щоб охолодити воду, наша матінка мусила кип'ятити її. Соняшники край дороги висмикували своє коріння з землі і поспішали в затінок дерев.

Оце була погода для сарани!

Відразу після сніданку з'явилися перші стрибунці. Вони прибували парами і по четверо. Наша ферма була зелененька, мов смарагд, і вона неодмінно мусила привабити ненажер. Незабаром вони вже летіли по шестеро й по восьмеро.

Треба визнати, що ці перші гості подивували нас своєю чемною поведінкою. Вони не чвиркали тютюновою жуйкою де попало. Пітер поставив їм старубляшанку з-під кави, і вони користувались нею, як плювальницею.

Опівдні стрибунці посунули півсотнями і сотнями.

Вони обгризли нашу капусту й латук, але ми не тривожились. Овочі виростили швидше, ніж сарана їх поїдала, — по три або чотири врожаї на день.

До заходу сонця пилконогі зайди мчали, мов вихор, сотнями й тисячами. І знов-таки я не журився. Навряд чи варто було зважати на таку незначну кількість сарани.

— Тату, — сказав за сніданком Честер, — завтра окружний ярмарок. Мабуть, пора висаджувати мої кавуни.

— А я хочу виростити на виставку томати, — заявила Мері. — Великі, як повітряні кулі.

— Ви, малята, беріть грядку, що за хатою, — вирішив я. — А поле засадимо кукурудзою.

Сарана не перешкоджала нам. Лері і мала Кларінда годували її з рук гичкою турнепсу. Я засадив поле в один мент.

Ох і гарна була погодка для кукурудзи! Унизані качанами стебла так і гналися вгору.

Раптом на обрії виникла сріблясто-зелена хмара, вона швидко-швидко наближалася до нас.

Сарана!

Тисячі! Мільйони!

Проте ми й гадки не мали, що це лише початок Великої Саранової Війни, або, як її пізніше назвали, — Війни за Кукурудзяний Качан Макбрума.

— Вільджільгестерчестерпітерполлітіммерілеріімалакларінда! — рішуче скомандував я. — Гілля і мітли! Гоніть їх!

Ми галасували, бігали і розмахували нашою зброєю. Сарана закружляла над нашою кукурудзою, що саме достигала. Вона помилювалася зеленню і полетіла.

— Ми прогнали її! — вигукнув Том.

— Ні, — похитав я головою. — Це лише розвідники. Вони подалися по основну хмару. Ген вона летить!

Акри сарани!

Квадратні милі сарани!

Вона мчала на нас із грізним ревом війни.

— Мітли і гілля! — заволав я.

А тим часом голодні бісенята вже затикали під бороди серветки й кидалися вниз в атаку.

Ой, рятуйте! Від стрибунців не було продишу. Що розмахнувся відром раз, а набере сарани двічі. Все закрила дивовижна імла, що дзичала, стрибала, налітала роями. Ми не бачили власних ніг.

Але чули ми ненатлих поганців добре.

Вони плямкали, пережовували нашу кукурудзу, і випльовували осердя качанів. Рівно за чотири секунди врожай був строщений до крихти.

Тоді розбишаки знялися в повітря, все ще голодні, як вовки, і стали чекати нового врожаю.

— Тату! — поскаржився Честер. — Сарана обгризла мої кавуни!

— Тату! — скрикнула Мері. — Вони навіть не почекали, доки поспіють мої помідори. Зеленцем з'їли!

— Тату! — сказала мала Кларінда. — Що сталося з твоїми шкарпетками?

Я глянув униз. От лиха година! Клятї заїди з'їли мої шкарпетки, - зелені шкарпетки, - дарма, що я був у черевиках. Тільки дїрки на пальцях zostалися. Дехто з малят заплакав.

— Ми нічого не виростимо для виставки на окружному ярмарку!

— Ми ще не подолані, мої ягнятка, — заспокоював я дітей, напружено шукаючи порятунку. — Ті стрибунці перевершили нас числом, але не вмінням. Я їду в місто по насіння. Краще приберіть об'їдені качани.

На нашому старенькому "франкліні" з повітряним охолодженням я метнувся до міста і до обїду повернувся з п'ятдесятьма фунтами чудового посівного матеріалу.

— Не гайте й секунди, — наказав я. — Допмагайте розсївати насіння.

Незабаром наша ферма заврунилася смарагдовою зеленню, — от ніби одно-акові джунглі. Стрибунці облизувалися, штовхалися одне перед одного. Вони дзижчали, лізли роями, трошили й хрумали — врожай зник, мовби його злизав буревій-торнадо*.

Але бачили б ви, як вони здивувалися! Перша хвиля стрибунців уся дихала вогнем. І не дивно. Вони пообідали пекучим зеленим перцем. Від того обіду кинулися, мов ошпарені, шукати водопою.

Звичайно, ще лізли тонни сарани. Після полудня ми тільки й робили, що сіяли пекучий перець, доки нарешті пощезали останні стрибунці.

Згодом люди казали, що вони налетіли на озеро в сусідній окрузі й випили його насухо.

Одначе сарана могла повернутися. Малечі треба було квапитися, швидше вирощувати свої призові експонати.

— Тату, дивись! — закричала мала Кларінда.

Вона показувала на купу землі біля криниці, всіяну обгризеним качанням. Ура! Сарана пропустила одну зернину, і та зернина проросла непомічена у нас за спиною. Стебло уже вибуяло завбільшки з дерево.

Земля, викидана з криниці, була неймовірно родюча. Корінцям дивного стебла було чим побенкетувати. На наших очах почав в'язатися качан. Чи великий? Та гладкіший за товстопузу піч, і він ріс і ріс!

— Здається, приз буде наш! — заявив я, потираючи руки. — Вас, пустунчики, я беру в спілку.

Джіль, Гестер і Поллі полізли в свою хатку на дубі — чатувати сарану. А качан усе ріс. Красень! Стебло аж вгиналося під його вагою, і дозрівав він швидко!

Але ж і набралися ми з ним клопоту! Довелося зашморгнути його мотузками, щоб поволеньки спустити на землю. Віль з лучковою пилкою вибрався драбиною і, певне, хвилин п'ять одпилював того велетня від стебла.

Скажу щиро, ми не повірили своїм очам, коли спіяли й опустили його додолу на мотузках. Качанище виріс такий великий, що його неможливо було охопити одним поглядом. Треба було глянути двічі.

— Сарана! — долинув голос Джіль із хатинки на дереві.

— Швидко, — наказав я, — в будинок!

Ми ледве гуртом підняли качана. Та він ніяк не пролазив у двері.

— В криницю! — закричав я.

Ми опустили його на мотузках у криницю і накрили якоюсь іржавою гофрованою бляхою. І то дуже вчасно. Стрибунці укмітили з неба наш великий качан і зеленою бурею налетіли на ферму. Але до нашого качана їм було зась.

— На ніч він у безпеці, — промовив я.

— Але як завтра проскочити на ярмарок, щоб не набачили стрибунці? — запитала Мері.

Зайве, мабуть, і говорити, що ця проблема не давала мені спати всю нічку. Десь о четвертій ранку я скочив з ліжка і побудив малят.

— Мітли і відра! — наказав я. — За мною!

Ми вийшли навшпиньках надвір, обережно, щоб не розбуркати стрибоногих. Потихеньку витягли качана, а криницю знов накрили гофрованою бляхою. В повітці я налив чогось у відра.

- Починайте, - прошепотів я.

Малята повмочали мітли і зафарбували весь велетенський качан з одного кінця в другий.

Коли зійшло сонце, сарана знялася в повітря шукати сніданку. Вона подалася просто до криниці та й ну битися головою об іржаву бляху. Леле, ото був стукіт! Довгоногі розбишаки гадали, що наш велетенський качан і досі в криниці.

А насправді він лежав у них прямисінько перед очима. Тільки був він невпізнаний. Лушпиння більш не зеленіло. Ми вибілили його вапном.

Ми висадили качана на верх нашого старого "франкліна" і добре ув'язали.

— Залазьте всі, — усміхнувся я, заводячи мотор. — На ярмарок!

Якраз у ту хвилину надійшов Худолиций Джон.

- Добридень, - з усміхом привітався він. — Я дешево пофарбую вам будинок.

- О, я б дуже хотіла у червоний колір, а підвіконня щоб білі, - відгукнулася матінка.

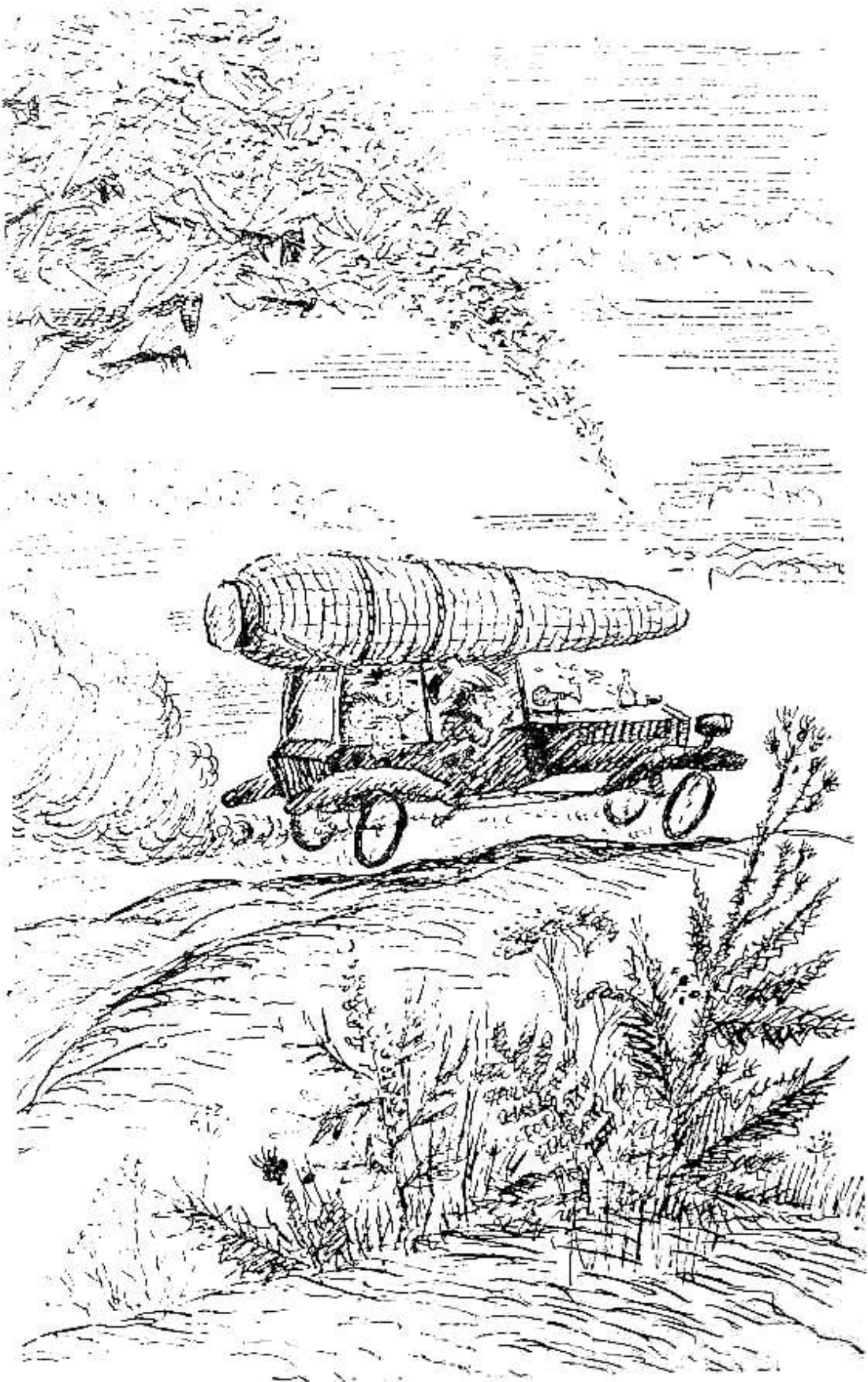
- Гаразд, - погодився я. — Фарба в повітці.

І ми вирушили. Бачили б ви, як люди по всьому шляху обертали до нас голови. Що ж то за штука на верху автомобіля? Качан кукурудзи? Ні, сер. Жоден фермер не виростить такого. Та ще білого як крейда!

Ми тряслися вибоїстим путівцем на окружний ярмарок і милувалися краєвидами: коморами, силосними баштами, і коровами, що ремигали в холодочку.

- Ще далеко?- спитала Поллі.

- Десять — дванадцять миль, - відповів я. — Май терпець.

Я запримітив, що вітряки в прерії закрутилися жвавіше. Здіймався гарячий вітер, і вже насувала хмара. Загримів грім.

- Ще далеко, тату? – спитав Том.

Мені не сподобався вигляд тої хмари. Вона темнішала, важчала і сунула нам назустріч.

— Ховайте голови! – гукнув я малятам. - Находить гроза!

Ми стійко зустріли зливу. Досить помірну, тільки краплини були такі гарячі, що просто обпікали. Вони скакали по капоті, мов іскри.

За мить небо знову заблакитніло, і гроза лишилася позаду.

- Ще далеко, тату?- спитала Мері.

- Шість- сім миль, - заспокоїв я дочку. – Май терпець.

— Тату, — озвався Віль, — глянь, що сталося з нашим качаном!

Лушпиння знову яскраво зеленіло! Літня злива обмила вапно. Я знову стрибнув у машину за кермо, і ми помчали далі.

— Стежте за сараною! — крикнув я.

— Я стежу, тату, — озвалась мала Кларінда. — Он вона летить!

Ну й перегони почалися! Стрибунці у повному бойовому порядку з ревом наздоганяли нас.

— Сарана доганяє нас, тату!

Я дав повний газ.

Скоро попереду замайоріли прапори і транспаранти окружного ярмарку. Скоро, та якби ж скоріше! Перші комахи вже сіли на верх автомобіля, і ми почули, як вони шарпають і шматують лушпиння.

Ще трохи — і тоді на ярмарок привеземо саму порохняву.

Тут наш старий "франклін" як почав давати перебої, та з таким бабаханням і гуркотом, що страшно стало.

Стрибунці відскочили назад, і ми прохопилися на ярмаркову площу.

Я вкотив прямісінько до головного виставкового павільйону і натис на гальма.

— Зачиняйте всі двері! Сарана! Наближається сарана!

Позачиняли двері, і ми змогли нарешті полегшено зітхнути. Народ заштовхався довкола, витріщаючи очі й роззявляючи роти з подиву на наш кукурудзяний качан.

І, вірите, негідники- стрибунці таки обчухрали на ньому лушпиння.

Ми зняли з автомобіля ту дивовижу і поклали для огляду на два столи.

Підійшли члени журі, питаючи, на чие прізвище записати експонат.

— Макбрум, — усміхнувся я. — Вільджільгестерчестерпітерполлітім- томмерілеріімалакларінда — Макбрум!

Що ж, зрозуміло, нам зразу присудили і перший, і другий, і третій призи, і заохочувальну премію на додачу.

От тільки за зачиненими дверима в приміщенні стало надто гаряче.

Малята вишикувалися рядочком, щоб сфотографуватися для окружної газети. Вийшла суцільна широчезна усмішка від краю до краю — від Віля до малої Кларінди.

А полуденне сонце все шкварчало вогнем у дах, і зненацька пролунав гучний вибух.

Спершу я подумав, що то перегрівся наш старий "франклін". Але ні. То почав лускати наш молодий, фантастично великий призовий качан! В приміщенні піднялася така пекельна температура, що кукурудза почала лускати, наче у справжній жаровні для приготування пластівців.

Ну й гуркіт покотився!

Зерна роздувалися й вибухали, ніби здоровецькі білі гарматні ядра. Вони вдарилися об стіни, стелю і відскакували назад.

Лусь-лусь-лусь. Лусь! Лусь-лулусь!

Люди аж присідали, дехто пустився навітки. Зерна вистрілювали із своїх гнізд правильними залпами. Кукурудзяні пластівці, скажу вам, літали по залі й опадали, ніби лапятий сніг.

Лусь-лусь-лулусь!

Ми й незчулись, як нас засипало легкими пухнастими пластівцями. Вони вирости горою до даху, від їхнього тиску відчинилися двері. Незабаром пластівцями був засипаний весь будинок.

Поблизу не лишилося жодного стрибунця.

Весь той гамір налякав сарану. Наскільки мені відомо, вона попрямувала на місяць уповні. Подумала, мабуть, що він зроблений із зеленого сиру. Більше про неї не було ні слуху ні духу.

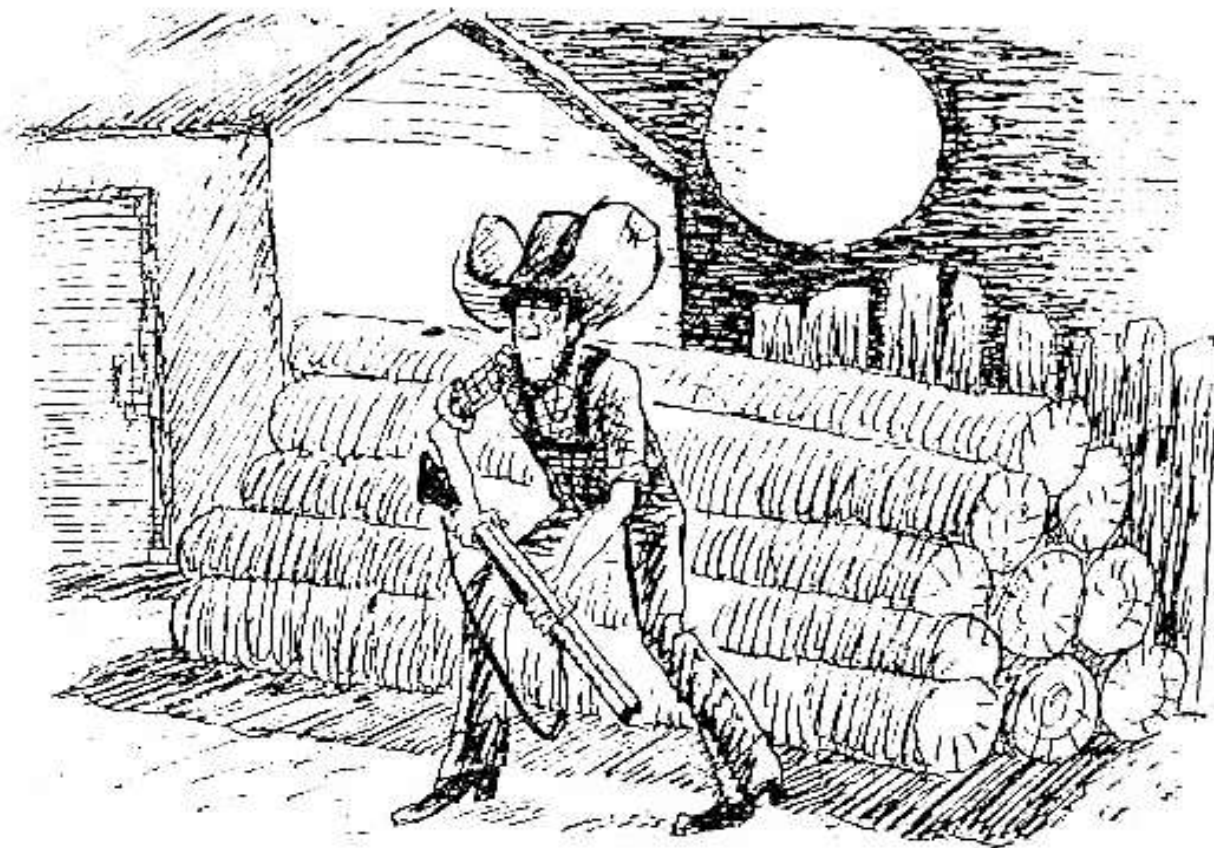
Ми залишилися на виставці після полудня — всі позалишалися. Люд топив відрами призове масло, дехто гайнув до міста по сіль. Свіжих кукурудзяних пластівців було більше ніж досхочу — уволю всій громаді. Посолені, присмачені маслом — ох і смакота. Одного пластівця вистачало на цілу родину.

Пам'ятаєте, я казав, що швидше переберусь жити в хатку на дереві, ніж злегкважу правдою? Тож, слухайте.

Повертаємось ввечері додому і що ж ми бачимо? Сарана доценту схрумала наш будинок. Худолиций Джон був не тільки довготелесий і патлатий. Він був також дальтоніком- не розрізняв кольорів. І пофарбував будинок не в червоний, а в зелений колір. Воно ж бо, в дитячій хатці на дереві не дуже просторо. Але ж і на ті чудові призерські стрічки любо-мило поглянути.

ПРИВИД МАКБРУМА

Привиди? Ого, про них я можу дещо розповісти. На нашу чудесну одноакрову ферму було зачастив один – це така правда, як моє прізвище Макбрум.

Не знаю точно, коли той клятий кістяк уперше прийшов до нас, але, маю підозру, чи не тоді, як ми побудували наш новий дім.

Настала зима. Надзвичайно холодна зима, хоч і не така люта, щоб чесна людина плела про неї всілякі небилиці. Все одно, треба було остерігатись, запалюючи сірника; полум'я замерзло і, щоб розтопити його, доводилося чекати відлиги.

Старі люди казали, ніби для тутешніх країв та зима була не дуже й сувора. Не настільки виняткова, щоб увійти в історію. А проте ми втратили тої зими свого півня Сілібуба. Він скочив на стос дров, розкрив дзьоба, щоб співом привітати ранок, і — бідна птаха — вмить замерз на скло.

Гадаю, так і привид — вештався по фермі та й примерз на ній. Малята перші виявили ту обридливу істоту. В березневу відлигу вони вийшли надвір погуляти. Я закутаний лежав у ліжку з ларингітом, три дні не міг відвести голосу — хрипів пошепки.

Щоб збавити час, я слухав оркестр Джона Філіпа Соуза. Ті флейти-піколо просто чарували мене!

Коли це прибігають малята, в очах переляк.

— Тату, — каже Лері, наш меншенький хлопчик, — а півні робляться привидами?

Я спробував прокашлятись і прохрипів:

— Зроду не чув такого.

— Але рівно хвилину тому ми чули, співав наш старий Сілібуб, — додала Джіль, наша старшенька дівчинка.

— Це неможливо, мої ягнятка, — прошепотів я, і вони знов пішли розважатися на сонечку.

Я накрутив грамофона, і знову з труби, схожої на квітку берізки, полинули марші і трелі. Раптом малята заходять ще раз — всі одинадцятьоро.

- Ми знову чули його,- каже Віль.

- Ку-ку-рі-ку! – проспівала мала Кларінда. – Ясно, якдень, тату. Із стосу дров.

Я похитав головою і прохрипів:

- Напевно, ви чули флейти- пікколо містера Соуза.

З тим вони і пішли. Та ледве я встиг запустити грамофон, як малята знову всім гуртомпосунули назад.

- Що таке, тату?- питає Віль.

- Що таке, тату?- питає Джіль.

— Ти кликав нас, тату? — питає Гестер.

Я зняв грамофонну головку з платівки і витріщився на них.

— Кликав? — проскрипів я і хрипко засміявся. — Ну й шельми ви малі.Адже знаєте, що я можу тільки шепотіти. Що це ви сьогодні розпустувалися?

— Але ж ми чули тебе, тату, — запевнив Честер.

— Вільджільгестерчестерпітерполлітім-томмерілеріімалакларінда!- повторила Поллі. – То був таки твій голос, тату. Ясно, як день.

Ну, після такого дітям перехотілося гуляти надворі. Вони були певні, що поблизу блукає якесь страхіття. Справді, наступного ранку нас розбудило півняче кукурікання. Дуже схоже на спів старого Сілібуба. Але я сказав:

— Либонь, Гек Джонс завів собі півня. І ми його чули.

— Але Гек Джонс не тримає курей, — нагадала моя люба дружина Мелісса. — Ти ж знаєш, батечку, що він розводить свиней. Гидкіших і дикіших тварин я, відколи живу, не бачила. Певне, сподівається, що вони підриють нашу ферму і ми поїдемо геть.

Гек Джонс, наш сусіда, був нам справжньою карою. Довготелесий, худючий і мало чим кращий за своїх шкідливих та поганючих арканзаських гострохребетних свиней. Що тільки він не робив, аби загарбати нашу родючу одноакрову ферму!

Я б не подивував, якби-то Гек Джонс сам видавав ті чудернацькі звуки. Ну, якщо він розраховує страхом вижити нас із нашої хати, то помиляється!

Поки я боровся з ларингітом, малята не потикали носа надвір. Лише виглядали з вікна. Вони були переконані: надворі щось ходить. Мусив я вкutatись і вийти на подвір'я пошукати в грязюці слідів Гека Джонса. І що ж, недалеко від стосу дров як закричить чийсь голос:

— Вільджільгестерчестерпітерполлітіммерілеріімалакларінда!

Голос був точнісінько мій. Я озирнувся. Ніде ні душі. Не втаю, чуприна мені полізла сторч. І скинув капелюха з голови.

І жодних слідів на землі.

— Чи не занадились на ферму привиди? — спитав Лері.

— Ні, — твердо заперечив я. — Привиди бряжчать ланцюгами, стогнуть, мов вітер, і стукають у двері.

І саме в ту мить застукало у двері. Малята позирнули на мене, матінка теж.

Я встав і відчинив двері — нікого. Тоді й я мусив визнати, що по нашій фермі вештається привид. Людоньки, яке то хитре й збитошне було створіння! Воно коли не співало, неначе старий Сілібуб, то говорило моїм голосом.

Після того випадку спалося нам не дуже гарно. Подеколи я цілу нічку не склеплював очей. Все пильнував і вистежував капосну примару, але вона й разу не показала на очі.

Дійшло до того, що матінка й малята почали говорити, чи не продати ферму. Саме знов похолодніло на цілих три тижні, і привид не подавав голосу. Ми вирішили, що він десь зник.

Всі зітхнули вільніше. Розмови про виїзд з ферми утихли. Малята збавляли час, гортаючи каталог «Товари поштою», і всі ми слухали грамофон.

— Тату, ми б дуже хотіли мати собаку, — сказала якось Джіль.

- В каталозі «Товари поштою» собак немає, мої ягнятка.
- Знаємо, тату, - відповів Честер. Але невже нам взагалі не можна тримати собаку? Великого фермерського пса?

Я журливо похитав головою. Собака означав би крах для нашої дивовижно родючої ферми. На тому неймовірно багатому ґрунті все виростало швидше блискавки. Пригадую літній день, коли в малої Кларінди випав молочний зуб. Поки ми кинулись його шукати, він виріс такий великий, що ми мусили ставити палі, аби витягти його із землі.

— Ні, — заперечив я. — Собаки риють ямки і закопують кістки. Ті кістки виростуть великі, як колоди. Жаль, дітки, але не можна.

Прийшла весна, закапотіло зі стріхи, і знов щось застукало у двері. Привид повернувся!

Тієї ночі малята спали покотом в одному ліжку. Думаєте, я мало кроків відміряв ро кімнаті? Їй-право, та кістлява мара, що стукає у двері, співає півнем, говорить моїм голосом, таки зжене нас із ферми! Якщо ми не спроводемо її геть.

Рано-раненько я почвалав грязюкою до міста. Мені казали, що вдова Уїзербі може бачити духів.

Тож я пішов прямісінько до неї. Та метка і жвава добродійка скуповувалп й перепродувала ношений одяг. Але яке нещастя! Зір у неї погіршав, і тепер вона не бачила привидів.

— Що ж мені робити? — забідкався я, звертаючи увагу на купу нечистокровних цуценят, що хапали мене за ноги.

— Річ проста, — пояснила вдова Уїзербі. — Спаліть купу старого взуття. Найнадійніший засіб вибавити привида.

Якась нісенітниця, подумав я, але ж був у відчаї. Вдова попорпалась у ганчір'ї та старому мотлосі й накинула мені все старезне, перелагоджене взуття, що знайшлося.

— Вам також не обійтися без собаки, — додала вона.

Брови мені полізли угору.

- Собаки?

- Авжеж, - потвердила старенька. — Як ви без собаки довідаєтесь, прогнали привида чи ні? Гончаки бапчать їх. А дворняги ще краще. Тільки дворняга нашорошить вуха і замре у стійці, наче мисливський собака, — так і знайте: десь поблизу привид. Тоді паліть ще старе взуття.

Отож купив я у неї ще й клаповухого цуцика і повернувся на ферму з кошем старого взуття в руках. У вікнах я побачив обличчя дітей. Довкола лунали трелі флейт пікколо.

Відчиняю двері – ніхто не крутить грамофона. Що за причина!

- Хай йому всячина, тому привиду!- вибухнув я. — Тепер він грає за цілий духовий оркестр Джона Філіпа Соуза!

Звичайно, малята ніяк не вірили, що я привів собаку. Вперше за цілу зиму на їхніх обличчях засяяли усмішки. Діти з'юрмилися довкола мене. Вони обіцяли пильно стежити, щоб собака не загібав кісток у землю.

Я негайно спалив кошіль дрантя. Який пішов сморід! Уявляю, як той кістяк затуляв носа і торохтів геть, щоб більше не повертатись.

Після того щодня ми водили цуцика по всіх закутках ферми, і він ні разу не підняв свої клапаті вуха і не зробив стійки.

— Їй-право! — врешті вигукнув я. — Старі шкарбани подіяли. Привид зник!

На той час малята вирішили назвати цуцика Зіпом. Він виріс нівроку — кращого дворового пса я не бачив. Наша родюча земля пробуджувалась, і ми розпочали весняні роботи: виростили першого дня один врожай помідорів і два — моркви. Зовсім за короткий час діти навчили Зіпа орати борозну. Прямісіньку, як по шнурочку.

Але клопоту ми не позбулися, хоч і вигнали привида. Одного палюче-гарячого дня ми засадили наше поле кукурудзою. Стебла пробивали землю, заклечувались листками і рясніли качанами. Хочете вірте, хочете ні, але свині Гека Джонса прибігли, немов по дзвінку на обід. Люди добрі! Громовиста буря з рохканням і виском летіла на нас.

— Вільджільгестерчестерпітерполлітіммерілеріімалакларінда! — закричав я.
— Рятуйтеся щодуху!

Голодні, напівздичавілі гострохребетники трошили стебла і наминали солодкі качани. Підчистивши геть усе, вони перерили землю, шукаючи невикопану моркву.

Врешті гострохребетні потвори подалися додому з обвислими до землі черевами. Я пішов слідом за ними на ферму Гека Джонса.

— Геку, — сказав я. він стояв, оточений хмарою мух і їв мухоморного пирога. Той приїг, спечений переважно з м'яси і брунатного, неочищеного цукру, дуже приваблював мух, і Гекові Джонсові доводилося весь час відганяти їх.

- Геку, мені здається, що ви морите голодом своїх арканзасців.
- Крий Боже, мені вони не видаються голодними, - захихотів він, зганяючи мух із мухоморного пирога. — погляньте самі, сусідо.

—Геку, - рішуче повторив я. - Коли ви вже хочете розводити свиней, то раджу вам власноруч вирощувати для них корм.

— Немає для цього ніякісінької потреби, сусідо, — засміявся він. — Навколо досить корму, хай самі годуються. Звичайно, коли вам набридло обробляти ферму, я міг би запропонувати дешицю за той ваш клопоть землі.

- Геку, - промовив я востаннє до чолов'яги, ледве видимого за хмарою мух. — Ви помиляєтесь, коли гадаєте, що можете разом зі своїми розбишаками, вигнати нас сер. Або позачиняйте їх, або я вдамся до закону!

- Нема такого закону, що зобов'язав би мене зачиняти свиней, - заперечив він, ковтаючи рештки пирога з кількома мухами на додачу. — В усякому разі, сусідо, жлдна загорода не вдержить тих негідників.

Що правда, то правда. Ми загородили нашу ферму, але ті клятві свиняки проламали загороду, мов ураган, рознесли її на друзки. Ми натягли колючий дріт.

Драбуги затрималися коло дроту якраз стільки, скільки треба, щоб почухати спину. Колючий дріт був для них приємним шкреблом.

Вірите, така війна тривала всювесну й літо. Ми насадили кактусів, але колючий кактус не лякав Гекової зграї. Свині поїдали плоди кактусів, а колючками чистили зуби.

Весь той час Гек Джонс вистоював на пагорбі, їв мухоморського пирога і провадив своє "хі-ха! хі-ха!". Його свині все ситішали і ситішали. Слово честі, ми були раді, коли щастило врятувати дещицю харчів для свого столу.

Ще одне літо так погосподарювати – і ми підемо зторбами!

Літо закінчилось, і ми побачили, що наближається надзвичайно холодна зима. Заходилося на жахливо люту зиму. Всі прикмети вказували на те.

Пригадую, хлоп'ята пішли порибалити наприкінці жовтня і принесли додому щуку. Та щука відростила собі на зиму хутро!

Це ще не все. Після першого снігу малята зробили снігову бабу. Наступного дня вона щезла. Згодом з'ясувалося, що вона подалася зимувати в тепліші краї.

Так, усе свідчило про те, що буде Люта Зима. Не подумайте, що хочу збрехати, але я добре пам'ятаю, як одного дня Поллі впустила на підлогу гребінця і коли підняла його, в нього зуб на зуб не попадав з холоду.

Потім з'ясувалося, що то просто був холодний день Лютої Зимы. Температура падала і падала, і, мушу визнати, почали творитися просто-таки неймовірні речі.

По-перше, в комині став замерзати дим. Я мусив тричі на день прочищати його пострілами з рушниці. Було, поставить наша матінка миску гарячого супу на стіл, а він уже покритися зверху кригою, ми ще й посідати не встигли. Дівчатка звикли сидати до столу з ножем, виделкою і ложкою і – плішнею, щоб кришити лід.

А температура знижувалась і знижувалась, та ми не нарікали. Принаймні ті привиди не вешталися, і свині Гека Джонса сиділи вдома. Малята розважалися з собакою. Я крутив грамофона. А тоді настав Великий Мороз. Червоні комори на багато миль довкола посиніли від холоду. Безліч очевидців можуть потвердити це!

Одного дня температура знизилась настільки, що сонячне проміння примерзало до землі. Слово честі, я очам своїм не повірив. Відколупнув грудку проміння, кинув на сковорідку й заніс до кімнати. Того вечора я читав дітям при світлі тієї мерзлої грудки зимового сонця.

Звичайно, і на нашу ферму заходило чимало вовків.

Часто ночами бачили ми у вікно великі зграї вовків, що з усіх сил намагалися завити. Я запідозрив, що у них ларингіт. Бідні вовчики не могли подати голосу. Жаль було на них дивитися.

Та врешті-решт прийшла весна. Пам'ятаю, вийшов я на подвір'я і зразу ж чую голосок:

— Хі-ха!

- Яку капость намислив ти цього разу, Геку?- питаю.

Оглядаюсь туди, сюди — нікого.

У голові мені промайнув страшний здогад. І чуприна моя знову полізла сторч, скинувши на землю капелюха. Привид, що грюкав у двері, співав півнем, говорив моїм голосом, знову повернувся!

— Зіпе! — гукнув я, і ми стали нишпорити по всьому обійсті. Голоси вихоплювалися позад нас, попереду, біля стосу дров!

Але той наш собака хоч би раз нашорошив свої клапаті вуха.

— Прокляття, — буркнув я при матінці й дітях. — Зіп зовсім не вміє бачити привидів!

Бідолашний дворняга відчув, що я страшенно розчарувався в ньому. Він прослизнув у мене під ногами і кинувся орати нашу загінку. Ми ніколи не бачили, щоб він був такий спритний. Коли й після цього я не усміхнувся, Зіп помчав до засіка і приніс в зубах качан кукурудзи. Пес багато разів бачив, як садять кукурудзу, і тепер біг по борозні, вилущуючи зубами зерна і втикаючи їх у землю носом.

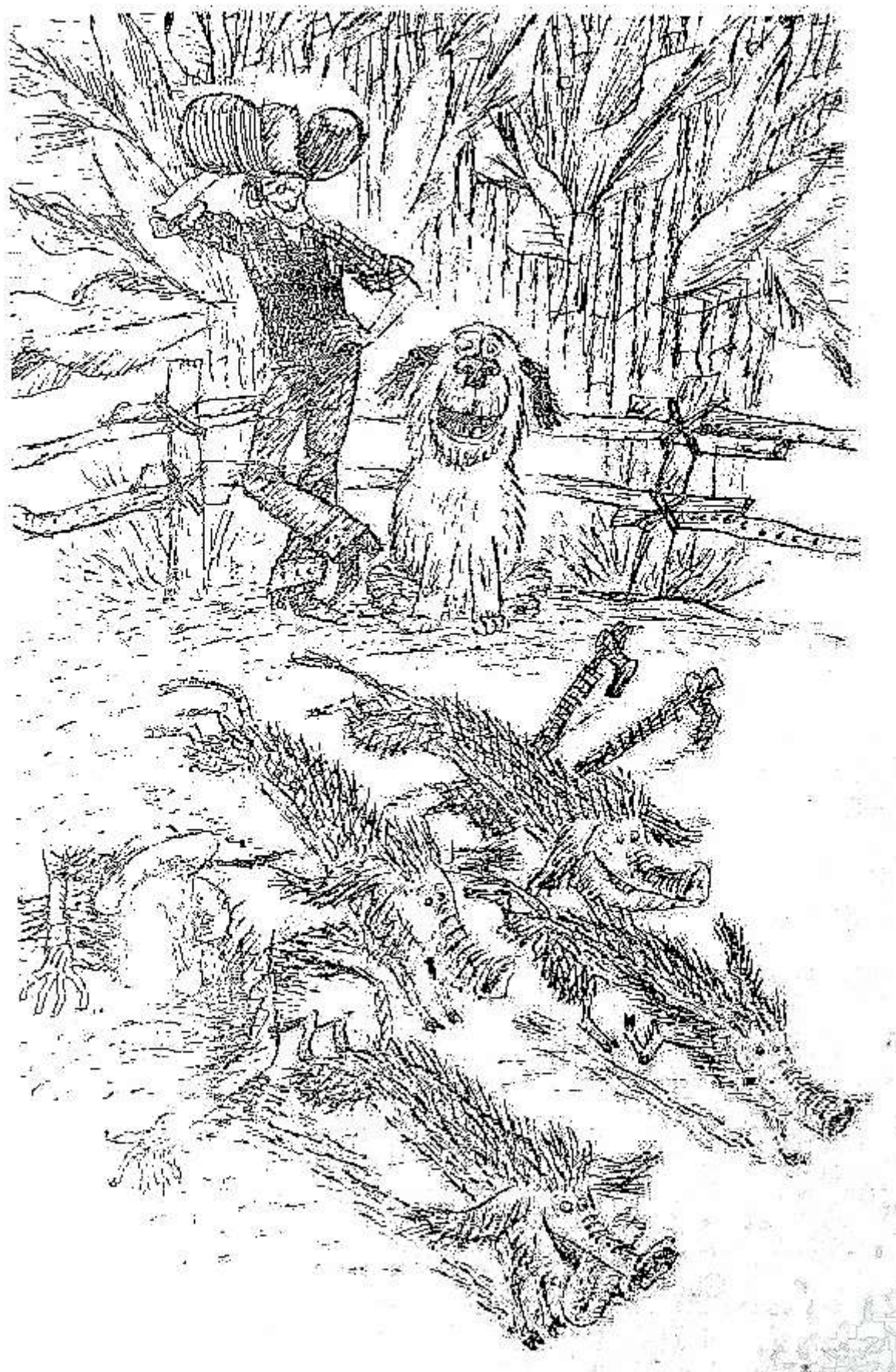
— Тату, хай Зіп не бачить привидів, але він такий кмітливий, кращого для нашої ферми не знайти, — сказав Віль. — Не проганяй його!

Я навіть не встиг відповісти. Тільки-но перше стебло кукурудзи виткнулось із землі, як на гребені пагорба став Гек Джонс із мухоморним пирогом. В ту ж мить його гострохребетні свині громовисто помчали на нас, а клятий привид почав передражнювати флейту пікколо.

— Рятуйтеся! — закричав я.

Всі побігли, тільки Зіп лишився. Кукурудза дозрівала, і він твердо вирішив зібрати врожай. Я хотів уже вийти й забрати його, але несподівано той бешкетливий привид завив цілою зграєю вовків.

Ви не чули такого моторошного виття! Свині так і вклякли на місці. Вірите, зі страху вони мало не повискакували із своїх шкур. А привид завивав зусібіч. Гекові Джонсу було не до свого "хі-ха". Ті гострохребетники так дременули, що затовкли його в грязюці й побігли далі, ап втім, одна свиня все- таки вернулась і підбрала мухоморного пирога. Люди добрі!, як вони бігли! Очевидці потім розказували, що та зграя не зупинялась аж до самісінького Арканзасу — батьківщини батьківщини тих драбинястих парнокопитних, де їх прийняли за морських свинок, так вони схудли.

- Отже, мої ягнятка, - нарешті відповів я, мабуть ми залишимо старого Зіпа. Подивіться, як він збирає кукурудзу!

Що ж, ми здихалися гострохребетних свиняк Гека Джонса, але нам і далі допікав той привид. Малята згадали свій переляк і поховалися за зачиненими дверима.

Я стояв як укопаний і шкріб потилицю. Звідусіль долинали звуки. Може, того скавуління і виття цілої вовчої ватаги здалося приви́дові замало, що він злився з цілим духовим оркестром містера Соуза? Мушу визнати, флейти-пікколо і в нього звучали бездоганно.

Я все чухав собі потилицю, а тоді й промовив сам до себе:

— Стривай, адже тут і не пахне привидами! Чого ж дивуватися, що старий Зіп не може їх вистежити?

Мені наче розвиднілося. От бісова мана. Адже то все витівки погоди — більш нічого. Не диво, що ми не чули виття узимку. Звуки позамерзали!

А тепер вони усі відтавали!

Я швидко умовив малят вийти на повітря, і незабаром вони із задоволенням слухали стукіт у двері, вовче виття і постріли з рушниць в комин тричі на день.

Ох і реготали вони, згадуючи, як гострохребетники Гека Джонса давали дьору від торішнього вовчого виття!

Власне, оце і вся правда про наші зими у преріях і про привида Макбрума. Така правда, як я — правдивий чоловік.

Переклад з англійської Анатолія МУЛЯРА

ЗМІСТ

Макбрум оповідає правду -3

Макбрум і великий вітер - 14

Кукурудзяний качан Макбрума -23

Привид Макбрума - 34